

Після дощу

КУПИТИ

Після затишного, спекотного й засушливого літа внаслідок страшної зливи Тибр розливається, виходить із берегів, заливаючи Рим і всю долину русла. Річка перетворюється на нездоланну перешкоду, географічну межу, і все, що раніше здавалося таким знайомим й упорядкованим, несподівано стає чужим та загрозливим. Ось на такому тривожному й небезпечному кліматичному тлі Елені та Гекторові доводиться усвідомити, що їхньому шлюбу, а разом із ним — і світові, у якому вони досі жили, настав кінець. Їхня вимушена подорож стає джерелом роздумів, переживань, зустрічей, що так чи інакше вплинуть на глибокі зміни в них обох. У цій історії, сповненій напружених пригод, читач познайомиться з численними персонажами — дітьми Елені та Гектора, загадковим мачо-грибником, японкою, що вижила після атомної аварії у Фукусімі, спільнотою черниць, юнаком-норвегом, песиком і багатьма іншими, — котрі супроводжуватимуть головних героїв у їхньому сповненому небезпек відкритті нового світу. Поєднання приватної драми подружжя із тлом докільця, яке перебуває на грані катастрофи, перетворює книжку на крик про допомогу і водночас — на заклик до надії. Адже саме тоді, коли все летить шкереберть, людина знаходить нові способи спільного існування, у ній прокидається бажання творити, чинити спротив, уявляти майбутнє, боротися і любити. Роман, який розповідає про сьогоднішній та завтрашній день і змушує нас завмирати від страху й надії. К'яра Меццалама — письменниця, яка не боїться висловити свої погляди, що відрізняються від загальноприйнятих.

Джумпа Лагірі

Після дощу

К'яра
Меццалама

роман

Переклад Любові Котляр

*Quest'opera è stata tradotta con il contributo
del Centro per il libro e la lettura del Ministero della Cultura italiano*

*Цей твір перекладено завдяки сприянню
Центру книги та читання Міністерства культури Італії*

**CENTRO
PER IL LIBRO
E LA LETTURA**

Chiara Mezzalama

**DOPO
LA PIOGGIA**

---

edizioni e/o

К'яра Меццалама

ПІСЛЯ ДОЩУ

---

*З італійської переклала
Любов Котляр*

ЛЬВІВ

УДК 811.131.1

М-55

К'яра Меццалама

ПІСЛЯ ДОЩУ

Роман

З італійської переклала Любов Котляр

Перекладено за виданням:

Chiara Mezzalama

DOPO LA PIOGGIA

Edizioni e/o

via Camozzi, 1

00195 Roma

info@edizionieo.it

www.edizionieo.it

Copyright © 2021 by Edizioni e/o

Published by arrangement with Loredana Rotundo Literary Agency

ISBN 978-88-3357-225-3

Після затьяжного, спекотного й засушливого літа внаслідок страшної зливи Тибр розливається, виходить із берегів, заливаючи Рим і всю долину русла. Річка перетворюється на нездоланну перешкоду, географічну межу, і все, що раніше здавалося таким знайомим й упорядкованим, несподівано стає чужим та загрозливим. Ось на такому тривожному й небезпечному кліматичному тлі Елені та Гекторові доводиться усвідомити, що їхньому шлюбу, а разом із ним — і світові, у якому вони досі жили, настав кінець. Їхня вимушена подорож стає джерелом роздумів, переживань, зустрічей, що так чи інакше вплинуть на глибокі зміни в них обох.

У цій історії, сповненій напружених пригод, читач познайомиться з численними персонажами — дітьми Елені та Гектора, загадковим мачо-грибником, японкою, що вижила після атомної аварії у Фукусімі, спільнотою черниць, юнаком-норвегом, песиком і багатьма іншими, — котрі супроводжуватимуть головних героїв у їхньому сповненому небезпек відкритті нового світу.

Поєднання приватної драми подружжя із тлом довілля, яке перебуває на грані катастрофи, перетворює книжку на крик про допомогу і водночас — на заклик до надії. Адже саме тоді, коли все летить шкереберть, людина знаходить нові способи спільного існування, у ній прокидається бажання творити, чинити спротив, уявляти майбутнє, боротися і любити.

Усі права застережені. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати у будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко»**.

Copyright ©2021 Chiara Mezzalama

First published by E/O EDIZIONI -Italy Published

by arrangement with Loredana Rotundo Literary Agency

© Любов Котляр, український переклад, 2022

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2022

ISBN 978-617-7654-93-2

Події та герої цього твору, а також імена й діалоги, в ньому наведені, є винятково плодом уяви і вільного художнього вираження автора. Будь-який збіг із реальними подіями, людьми, назвами або місцями випадковий.

Кожен, хто коли-небудь пробував писати роман, знає, яка це важка робота; мабуть, то одна з найпекельніших справ. Треба весь час перебувати в собі, в тісній келії, в цілковитій самотності. Це контрольований психоз, параноя з манією, запряжені до роботи, а тому позбавлені пер, турнюр і венеційських масок, за якими ми їх легко впізнаємо, а вбрані радше в різницькі фартухи й кирзаки, з ножем для білування в руці*.

Ольга Токарчук, «Бігуни»

Нам довелося жити на Землі у буремні часи, непевні й тривожні.

Мета — виробити в себе здатність давати відсіч тим із нашого виду, хто занадто впевнений у собі та в насколишньому світі**.

Донна Гаравей

1

О чверть на четверту четвертого листопада, у вівторок, Гектор підвівся, щоб виступити на загальних зборах членів Товариства. У своєму елегантному, пошитому на замовлення, ретельно випрасуваному костюмі він почувався дуже впевнено: піджак у плечах сидів бездоганно, хоча й був дещо завузьким у талії, бавовняна сорочка м'яко огортала тіло, приємно пахнула свіжовипрасуваною білизною. Лише гумка синьої шкарпетки занадто здавлювала ліву гомілку. Як тільки він підвівся, запанувала тиша. Гекторові чомусь спали на думку слова дружини, промовлені кілька днів тому. Того вечора він повернувся додому

---

* Ольга Токарчук, Бігуни. – Х., Фоліо, 2011. Переклад О. Сливинського.

** *Donna Haraway, Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene, 2016.*

запізно і застав її на кухні, де вона сиділа, вчепившись обома руками в наповнену гарячою водою чашку так, ніби то був її останній порятунок. Отоді вона й промовила ту фразу, навіть не піднявши голови. Останнім часом вона часто пила так воду, не додаючи пакетиків чаю або трав'яного збору. «Відтоді, як ти припинив мене цілувати, завжди ходиш із сигарою в роті». А він у ту мить думав про м'які губи Клаудії, як про недозрілий плід, від якого залишався присмак невдоволеності, присмак бажання, яке йому ніяк не вдавалося втамувати. Дружина знала, здогадувалась, а він не міг і не хотів їй нічого пояснювати.

Губи Клаудії, запах Клаудії. Він зустрічався з нею в офісі, і тоді все здавалося легшим, прийнятнішим. Колеги, партнери по бізнесу, сама безглузда робота — лише засіб вдавати, ніби ти для чогось потрібен. Заробляти гроші, утримувати родину, час від часу дозволяти собі маленькі радощі. А от губи Клаудії ніяк не вдавалося викинути з голови. Сигару в роті він ніколи не запальював. «Татку, ти як мала дитина, — сказала йому якимось донька, — вічно ходиш із соскою в роті». Вона теж мала рацію. Стрункі ноги Клаудії, оксамит її шкіри; з нею він забував про свій вік, забував, що мускули тіла обвисають, борода сивіє, зір і слух погіршали; поруч із нею йому вдавалося контролювати свої внутрішні страхи. Ті самі, що тривожили і його дружину. Усвідомлення, що насправді живеш не своїм життям, але ніяк не можеш з нього виборсатися. Вони з Еленою часто про це говорили. Недосягнуті бажання, нездійснені обіцянки, зрада самому собі через тисячі буденних дрібниць, час, що невпинно спливає, стискаючись навколо і звужуючи виднокрай. Із кожним днем всередині щось відмирало. Він знав, що Елена все розуміє, адже вони вже так довго разом; вони нічим не могли допомогти одне одному, бо мучилися від одного болю. Але той спільний біль замість того, щоб їх об'єднати, тільки відда-

ляв. Як можна засуджувати когось за бажання почуватися живим? Хіба щастя — це злочин? Груді Клаудії, її вигнута спина, аромат волосся на скроні, її шкіра. Скільки щастя проходить через тіло! І скільки нещастя.

У ту мить Гектор побачив, як вона легкою ногою ішла по коридору, всміхнулася йому через скляну стіну конференц-залу. Він ретельно підготував виступ, завжди був чудовим оратором, своїм розкотистим голосом миттю завойовував увагу слухачів. А от чи відомо про це його дружині? Зал поступово заповнювався, і коли всі повсідалися, Гектор глибоко вдихнув. Та з його рота не вилетіло ані слова. Хоча в думках панував лад, у голові всі слова було заздалегідь розкладено в рядки, у фрази, які він знав напам'ять. Але між розумом і ротом ніби раптом виросла нездоланна перепона. Він на мить заплющив очі; пройде, зараз минеться, це всього лише миттєвий стрес. Але чим більше секунд спливало, тим глухішою ставала перепона, — твердою, як залізобетонна стіна, — із того самого залізобетону, навколо якого крутилася вся його робота, його бізнес, завдяки якому він побудував своє маленьке царство стабільності.

Його охопила паніка. Обличчя людей — спершу здивовані, а потім збентежені, — погляди, все більш занепокоєні й недовіливо-злякані, лише посилювали його тривогу. Серце в грудях несамовито калатало, билось як навіжене, ніби хотіло вирватися на світло з тюрми, в яку його ув'язнили, навіки поцупивши в нього голос, затьмаривши розум, — ніби наклали злі чари. Через скло він бачив Клаудію: вона застигла, як соляний стовп, папки, що їх вона до цього тримала під пахвою, посипалися на підлогу; йому здалося, ніби він чує глухий звук удару картону об паласне покриття. Гектор хотів було вибачитись, але й ті кілька звуків чомусь ніяк не хотіли виходити з його рота: вибачте, вибачте. Рак мозку. Ось що. Інакше й бути

не може. Чи церебральна ішемія, інсульт, аневризма. Щось таке, що вже давно нишком роз'їдає його зсередини або вразило цілком несподівано, як удар батога.

Він важко опустився у крісло. Клаудія тим часом уже влетіла до конференц-зали. Клаудія у білій блузці та з перлами в сережках; Клаудія зі склянкою води; Клаудія, яка підтримує його, наче неживе опудало з перекошеним обличчям; Клаудія, яка виводить його з приміщення, тримаючи під руку, майже силою тягне до ліфта, а потім — надвір, подалі від кондиціонерів, на справжнє, свіже й тепле повітря жовтневого дня.

Вони сіли за столик у безлюдному барі. Гектор був переконаний, що ось-ось помре, що настав його час, відчував, як крижаніє мокра від поту спина, трусився, хоча було зовсім не холодно. Боявся навіть спробувати заговорити. Боявся, що не вдасться зруйнувати оту перешкоду, яка перекрила йому розум. Що він навечно замурується в собі. Клаудія з її малесенькою родимкою біля губ і ароматом свіжоскошеної трави не знала, що робити. Якийсь час мовчала, — можливо, боялася почути, що трапилося, — замовила дві кави у скляних кухликах і дві склянки води. Решта тіла працювала: рука вхопилася за край столу, інша піднесла кухлик до рота, відчувався гарячий гіркий смак кави.

— Що сталося, любий?

— Не знаю.

Йому вдалося вимовити ці слова, він відчув звук власного голосу, — отже, йшлося не лише про намір заговорити, що існував тільки в його голові.

— То виходить, ти таки можеш говорити?

— Що за дурне запитання... звісно, можу.

— Вибач, я мала на увазі... тобі краще?

— Мабуть, це рак мозку.

— Не мели дурниць. Ти просто втомився. Тобі треба як слід відпочити і сходити до лікаря.

— Ти говориш як моя дружина.

— Я лише хотіла бути чемною. Але бачу, що тобі це зайве. От і добре. Знаєш, я повертаюся в офіс.

— Вибач, я не хотів тебе образити.

Клаудія підвелася, поцілувала його в лоб і пішла собі. За інших обставин він зробив би все на світі, аби її затримати: обійняв би, притиснув до себе, запхав руку під блузку. Але в цю мить йому взагалі нічого не хотілося. Він зателефонував своєму давньому приятелеві, який працював лікарем, і записався на прийом. До офісу він не повернеться, дуже соромно через безглузду ситуацію, в якій він опинився. Тепер про це пліткуватимуть кілька днів, а то й тижнів. Люди тільки й чекають слухної миті, щоб підняти тебе на осміх за твої слабкості. Йому закортіло додому, захотілося опинитись у рідних стінах, серед рідних запахів і дорогих серцю людей і речей. Він рушив до центру, пішки. Проїшов повз Квіринальський палац*. На хвилюк зупинився біля балюстради оглядового майданчика; той краєвид йому завжди подобався. Місто лежало перед ним як на долоні і водночас здавалося таким далеким. Так само і його щастя: інколи здається, що досить руку простягнути, а інколи — що ніякого щастя й не існує зовсім, — так, вигадка, щоб хоч якось виправдати марноту життя. Щастя — це запах змокрілого від поту волосся Джованні, коли той повертається з тренування в балетній школі; щастя — це те, як донька прикриває рукою груди, бо перетворюється на підлітка. Про Елену чомусь не думалося. Раптом йому стало спекотно, аж занадто тепло як для четвертого жовтня. Зовсім скоро прилетять шпакки і заповнять небо над містом своїми зграями темних і гармонійних форм, хоча їх кількість протягом останніх

---

* Квіринальський палац (*итал. Palazzo del Quirinale*) — офіційна резиденція президентів Італії, розташована на Квіринальському пагорбі в Римі.

років різко зменшилася. Кліматичні мутації призвели до зміни маршрутів міграції у птахів. Йому бракувало чогось головного, чогось такого, чому він сам не міг надати ні назви, ані форми. Він пошкодував, що отак по-дурному розпрощався з Клаудією; зараз міг би бути з нею, ніжитися в ліжку під білосніжними простирадлами у квартирі, де вони зустрічаються вдень, — тій самій, що залишилася у нього ще зі студентських років. Дружині він сказав, що здав її в оренду, а насправді тримав для себе, для своїх маленьких утіх. Там, нагорі, понад дахами. Подалі від хаосу міста та швидкого плину часу.

Він пройшов по вулиці Датарія, проминув театр Квіріно, в якому Джованні мав згодом дебютувати в ролі балетного танцюриста. Син — танцюрист, який не вболівав ні за яку футбольну команду... звісно, не про таке Гектор мріяв, коли той народився. Хлопчина готувався так серйозно, що це його бентежило. Коли йому самому було дев'ять років, його ніщо так не захоплювало. Можливо, вже тоді в ньому зародився отой паросток непрожитих життів, придушених бажань. Гектор перетнув площу Венеції, від міського хаосу паморочилося в голові. Звернув до провулка колишнього гетто, зайшов у під'їзд будинку біля площі Марґана і пішки піднявся на четвертий поверх. Зупинився перед дверима своєї квартири, щоб перевести подих, вставив ключ у замкову щілину й відчинив. У вітальні панував цілковитий гармидер, ніби там щойно пройшов ураган. Покликав дружину. Вона не відповіла. Тоді він покликав дітей:

— Сюзанно! Джованні!

Тиша. У спальні — теж безлад. У кухні й ванній усе на місці. В робочому кабінеті бракувало кількох книг, а по підлозі було розсипано цілу купу аркушів.

Гектора охопила тривога. Таке враження, що тут збиралися похапцем, щоб утекти від раптової небезпеки. Якоїсь

загрози. «Так, не панікуй, — наказав він сам собі, — цьому має бути якесь розумне пояснення». Налив собі води в склянку, втомлено опустився на диван і непомітно для себе заснув.

2

Того ранку, як і зазвичай, Елена прокинулася раніше за всіх, одяглася, ретельно приготувала сніданок. Потім пішла будити дітей, допомогла Джованні вибрати одяг, врешті всі четверо всілися за стіл. Як нормальна родина. Сюзанна розповідала про свою однокласницю, яку раніше терпіти не могла, а тепер вона їй подобається. Джованні розказав напам'ять таблицю множення на сім і на вісім. Гектор повідомив, що в нього того дня мають відбутися збори членів Товариства; він не хвилювався, адже справи в компанії ішли добре, товарообіг виріс, перехід від продажу цементу на деревоматеріали почав давати перші результати, але завжди могло трапитися щось непередбачене, як-от неприємне запитання від якогось невдоволеного або заздрісного компаньйона. Елена поглядала на нього. Намагалася помітити ознаки того, що відбувається, — ніби шукала докази. Гекторове тіло. Тіло, яке було їй таким рідним, майже часткою її власного, в якому вона знала кожну дрібничку, кожну ваду, яке здавалося їй гарним попри плин років. Але не бачила нічого дивного. Гектор був таким самим: той самий голос, ті самі зношені капці, ті самі пальці на руках, та сама золота обручка, так само жестикулював, так само випив дві кави, одну за другою. «Що воно таке — нормальна родина?» — подумки запитувала себе Елена. Якщо правда те, що кажуть її подруги, ніби в кожного є коханка чи коханець, то воно, мабуть, і нормально: отак сидіти разом за столом і снідати, ніби так і треба. Тоді чому їй це здається

таким дивним, неприйнятним? Адже вона завжди мала відкрите мислення, терпіти не могла моралістів і лицемірних святенників-католиків; протягом багатолітнього подружнього життя всяке трапляється, але ось тепер, коли це сталося з нею...

***

Елена знала вже кілька місяців. Він відростив собі бороду, почав носити барвисті сорочки, змінив парфуми. До неї більше навіть не торкався. Тепер вони багато розмовляли — значно більше, ніж раніше. Стали щирішими одне з одним, оголили душі відтоді, як перестали лягати разом голими в ліжку. Ніякої колишньої близькості, коли тілом до тіла, коли розчиняєшся в іншому в такому заспокоїливому забутті, що знищує будь-які відмінності, ієрархію, межі. Замість цього — спілкування, одне навпроти одного, дивлячись у вічі, за столом у напівтемній кухні, коли діти вже заснули, або ж у машині, сидячи поряд, у поїздах, сповнених слів та роздумів, обговорення прочитаних разом уголос книг, або рука в руці під час прогулянок берегом Тибру у нижній частині міста, де не таклюдно. Гуляли вздовж муралеса Вільяма Кентріджа* — чудового подарунка Риму, який стоїть на порозі смерті, так само, як і їхній шлюб. Він унікав прямих відповідей, казав, що розгубився, що почувається іншою особою, що хоче від життя якихось нових вражень. Без неї. Елена його слухала, розповідала про себе, сподівалася, що таким чином їм вдасться зрозуміти одне одного, якимось по-новому поглянути одне на одного, знову познайомитись і зблизитись

---

* Йдеться про відомий 550-метровий муралес (мистецтво сучасного настінного живопису) південно-африканського художника Вільяма Кентріджа, на якому фрагментарно зображено всю історію Рима, від його заснування і донині.

водночас із тим, як вони ставали чужими. Намагалася не напосідати на чоловіка, взяла на себе піклування про дітей, давала йому волю і змогу робити, як заманеться, у тій подорожі до власного внутрішнього світу, яку він переживав. Тепер вона запитувала себе, чи оте її безмежне терпіння не було продиктовано страхом втратити його. Бути покинутою. Страхом, що тонесенька ниточка, яка ще їх поєднувала, обірветься, і вона збожеволіє. Таким чином вона втекла з вершини, аби перешкодити розбурханому штормом морю поглинути себе. Ось що вона вчинила.

**

Та потім вона побачила ту жінку. Молода, гарненька, але було в ній щось негармонійне: чи то її одяг, чи то безсоромність, з якою та поводитись у всіх на очах. Надіслані нишком смс-ки вечорами, — хтозна, відколи це тривало. Підозри переросли у впевненість, і вже наступної миті Елена опинилася у глибокому колодязі, куди падають усі зражені жінки. Скільки романів вона перечитала, де йшлося про нестерпний біль, викликаний зрадою. Біль, що призводить до божевілля. І ніколи не думала, що одного дня така доля спіткає і її.

**

— Чому ти так на мене дивишся? — запитав Гектор. — Щось не так? Мені якось не по собі від твого погляду.

Елена здригнулася, злякавшись своїх думок — ніби вони були настільки потужними, що вирвалися з її голови назовні.

— Та ні, нічого, — оговталась нарешті, — замислилася про роботу. Я перекладаю одну науково-популярну книжку з антропології, в якій ідеться про гриби та про руїни капіталізму.

Відчула, як її кинуло в піт.

— Ваша мати живе у світі книжок, щаслива! — промовив Гектор, звертаючись до дітей.

Його саркастичний тон зачепив її. Наче жити у світі книжок так уже легко або приємно.

— Як нудно, мамо! — вигукнула Сюзанна. — Адже це все вигадки, я б так нізащо не змогла.

«А що таке вигадки? І що таке правда?» — хотілося запитати Елені. Сюзанна входила у той вік, коли все, що каже або робить мати, — не годиться. Елені подумалося, що підлітки — це вампіри, які, щоб вирости, смокчуть енергію у своїх батьків. Але якщо в неї вже зараз немає енергії, як вона це переживе? Як зможе підтримати дітей і самореалізуватись, коли почувається так, ніби вже тепер нічого не значить? Ніби вона тепер — ніяка не жінка і в неї немає власних бажань чи мрій, окрім того, щоб схватися в лісі й перетворитися на дерево. І чому вона впевнена, що діти нічого не помітили?

З того самого дня, як вона побачила їх разом, відтоді, як привид перетворився на справжню жінку з плоті й крові, Елена більше не могла спати, прокидалася о третій чи о четвертій ранку від того, що серце калатало як навіжене і груди здавлювало каменем, а Гектор тим часом солодко сопів поряд із нею. Тоді вона вставала, не в змозі знову заснути, наливала собі в чашку гарячої води, сідала за кухонний стіл і дивилась у вікно. Дивилася порожніми очима на порожевіле від ранкової зорі небо Рима. Ніч, порожнеча, тиша, яку переривали хіба що сердиті крики чайок, що вже давно заповнили місто. Мріяла полетіти, податися кудись далеко. Почала писати, сподіваючись, що вилиті на папір слова допоможуть їй надати форми тим нестерпним стражданням, що затьмарили решту думок. Слова лилися самі по собі, ніби з'явилися з іншого світу, до якого вона раніше не мала доступу. Відчувала лише рану в душі. Тривогу. Страх.

**

Наповнила водою термос Джованні, допомогла йому зручніше поправити заплічника, цмокнула в щічку Сюзанну. Попрошалася з Гектором, побажала йому вдалого виступу на зборах Товариства, хоча їй нестерпно хотілося його відлупцювати, покусати, бо знала: в офісі на нього чекатиме ота, друга, а після зборів вони разом підуть обідати або навіть у ліжко, а вона тим часом залишиться вдома сама.

**

Коли всі пішли, Елена навела лад у кухні, у спальнях, повідчиняла вікна. Попри всі тривоги вона любила цю мить приготувань, перш ніж сісти за роботу. Зупинилася перед фотографіями у світлиці. На одній — вони з Гектором на весіллі їхньої доброї знайомої. Куди подівся той погляд, яким Гектор колись дивився на неї? Погляд, сповнений кохання і бажання, їхні сплетені пальці рук, що втілювали, як здавалося, їхній нерозривний союз. Перевела очі на родинне фото у срібній рамці: вона тримає на руках новонародженого Джованні, Гектор м'яко обіймає її за талію однією рукою, а другою тримає за руку маленьку Сюзанну, поряд — Гекторова сестра з чоловіком і двома старшими синами, а в центрі — батьки Гектора. Тло — зелені схили Тоскани, де у свекрів є другий дім і де вона ніколи не почувалась як удома. Того дня святкували перше причастя старшого внука. А в неї своєї родини не було, вона відмовилась охрестити своїх дітей. Яка ж бо вона молода на цьому фото! Їй перехопило горло від сліз.

Який сенс у всіх зусиллях, докладених до того, щоб бути доброю матір'ю, шанованою перекладачкою, подругою, тітонькою, дочкою, невісткою, жінкою, якщо ти навіть не

спроможна відвоювати кохання власного чоловіка?! Так, вона усвідомлювала, наскільки безглуздо викинути котові під хвіст власне життя лише через те, що її чоловік спить з іншою. Так, це лише жалюгідне, заїжджене кліше, дрібна й дурна міщанська трагедія; у її чоловіка всього лише коротенький роман зі співробітницею, але те, що переживала вона, було таким справжнім, таким болючим і гидким. Таке враження, ніби Гектор і та жінка видрали щось із неї, з її тіла. Вона увімкнула комп'ютер, спробувала відігнати ці думки й зосередитися на тексті. *Що робити, коли ваш світ починає розвалюватися на частини? Я вирушаю на прогулянку і, якщо мені справді пощастить, знаходжу гриби.* Так починалася захоплива книжка-есеї антропологині Анни Цин*. Елена з головою поринула в роботу, їй подобалося підбирати слова, складати їх у речення, щоб якнайточніше передати сенс. А коли тема захоплювала її особисто, то додавала ще й частинку свого. *Наш світ стояв на краю загибелі, але мало в кого вистачало мужності говорити про це відкрито.*

3

Гектора розбудив скрегіт ключа в дверному замку. Сюзанна і Джованні повернулися зі школи.

— Татку, а чому це ти вдома? — запитала Сюзанна, кидаючи в куток заплічника.

— Я заснув... вибачте, сьогодні я повернувся з роботи раніше.

— А мама де? — запитав Джованні.

---

* Йдеться про книжку відомої професорки кафедри антропології Каліфорнійського університету Анни Цин (нар.1952 р.) *"The Mushroom at the End of the World: on the Possibility of Life in Capitalist Ruins"* (2015) («Гриб на краю світу: про можливість життя на руїнах капіталізму»).

— Не знаю, — відповів Гектор, — я думав, що вона з вами.

Джованні зняв черевики і стрибнув на диван.

— Як дивно, що ти тут... а що це за шарварок довкола? — запитав він, обіймаючи батька. — Пограємо в карти?

Гектор відчув, як від сина пахне папером, клеєм та вуличними іграми. Запах школи.

— А тобі хіба не треба робити уроки на завтра?

— Так, але ж не відразу. Спершу побавмося, будь ласка!

— Добре. А твоя сестра завжди так поводитьься? Кидає ранець, ніби мішок із ядерними відходами, і зачиняється у власній кімнаті?

Джованні кивнув.

— Іноді вона буває не дуже компанійською. Мама каже, що для її віку це нормально, що я повинен набратися терпіння, бо вона — підліток, — він промовив останнє слово так, ніби йшлося про щось незвичайне, що вимагало особливої обережності, — вона дуже переживає за своє волосся.

Батько здивовано вирячився на нього, не розуміючи, про що мова.

— Іди, неси карти.

Вони зіграли кілька партій, аж поки Сюзанна не вийшла зі своєї кімнати і не попросила Гектора, щоб той допоміг їй повторити англійську. Джованні зробив домашні завдання, настала година вечері, але Елена так і не з'являлася. Її мобільний і досі був вимкнений. Гектор спробував зателефонувати кільком її подругам, але жодна з них не зустрічалася з нею того дня. Це було так не схоже на Елену: зникнути з дому, залишивши все в цілковитому безладі. Він намагався зберігати спокій. О восьмій зателефонував його приятель-лікар, щоб повідомити дату для здачі аналізів крові та комп'ютерної томографії.

— Коли отримаєш результати, приходь, — сказав на прощання.

— Елена ще не повернулася додому, — повідомив йому Гектор, — дивно, сподіваюся, що з нею все добре.

— Якщо потрібна допомога, дзвони, — відповів приятель.

Прийшла Сюзанна:

— Що в нас сьогодні на вечерю? Їсти хочеться.

Авжеж, вечеря, він про це не подумав. Пішов до кухні, заглянув у холодильник.

— Я приготую вам пасту з тунцем і запечу в духовці солодкий перець.

— Згода, але швидше, а то через тебе нам доведеться лягати спати дуже пізно.

— Звідколи це ти стала так розмовляти з батьком?! І, будь ласка, прибери у вітальні!

— І не подумаю! То ж не ми перевернули там усе з ніг на голову!

Сюзанна стонула плечима і повернулася до своєї кімнати.

У Гектора не було сил наполягати. Джованні тим часом плигав у спальні під голосну музику.

— Ти що тут робиш, тренуєшся?

— Ні, татку, я не тренуюсь, я танцюю.

Тренькнув мобільний. *«Любий, як ти почувася? Мова до тебе повернулася? Хоча насправді я більше сумую за твоїми поцілунками. Вибач за те, що сталося. Просто своєю поведінкою ти мене трішки розсердив».*

Як тільки вода закипіла, Гектор укинув спагеті.

— Піді скажи своїй сестрі, що через десять хвилин можна вечеряти. І, будь ласкавий, накрій на стіл.

**

Родинне життя здавалося йому інколи чимось відокремленим від нього самого, чимось на кшталт басейну,

куди можна зайти поплавати на деякий час, а згодом вийти. Клаудія... йому так кортіло її побачити! Притиснути до себе.

Покуштував одну спагетину, потім із води, в якій варилися спагеті, приготував соус, додавши консервованого тунця, лимонну цедру і багато пармезану, злив воду з пасти, залишивши її трішки недовареною, щоб потім припустити на пательні разом із соусом кілька хвилин. Тим часом вийняв із духовки запечені перчини. Побачив, що бракує хліба. І молока на сніданок теж не було. Розхвилювався через незрозуміле зникнення Елени. Згадав про те, що з ним сталося вранці в офісі, про химерний бунт, що вчинив йому власний мозок. Боявся, що то було свідченням якогось серйозного відхилення. Він завжди багато працював, занадто хвилювався, адже робота в галузі будівництва — як війна, зі своїми перемогами, але й ризиками, компромісами, до того ж останнім часом галузь зазнавала кардинальних змін. Про них не говорили відкрито, йшли тільки закулісні перемовини між основними лідерами, але в усій системі проявлялися тривожні ознаки нестабільності. Всі навколо вдавали, ніби нічого особливого не відбувається, хоча в душі добре знали, що це неправда. Ніщо у світі не може рости до нескінченності, так само як і не можна будувати безконечно, — принаймні не в тому світі, де він жив донині.

Він переніс пательню на стіл, розклав пасту по тарілках для дітей. Звичні, повсякденні дії, які зазвичай виконувала його дружина. Він куховарив лише на вихідні, коли до них у гості приходили друзі; ніколи не займався кухнею щодня, щоб нагодувати дітей.

— Смачно як, татку! — сказала Сюзанна. — Набагато краще, ніж виходить у мами.

— А мама де? — запитав Джованні. — Чому не повертається?

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ